

L E G E

cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Moldova

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Capitolul I DISPOZIȚII GENERALE

Art. 1. – (1) Statutul de limbă de stat în Republica Moldova este consfințit prin Constituția Republicii Moldova și are menirea să consolideze suveranitatea acesteia și să creeze garanțiile necesare pentru implementarea sa deplină și cuprinzătoare în toate sferele vieții politice, economice, sociale și culturale.

(2) Republica Moldova garantează tuturor cetățenilor studierea limbii de stat.

(3) Studierea și cunoașterea limbii de stat a Republicii Moldova, cel puțin la nivel de comunicare, sunt obligații morale ale tuturor cetățenilor țării.

(4) Statul asigură implementarea programelor de studiere gratuită a limbii de stat, în special în localitățile compact populate de minoritățile naționale.

(5) Prezenta lege se bazează pe următoarele principii:

a) punerea în aplicare a art. 13 din Constituția Republicii Moldova în ceea ce privește limbile și drepturile lingvistice ale cetățenilor;

b) utilizarea limbilor este un drept fundamental garantat de Constituție și de acordurile internaționale la care Republica Moldova este parte;

c) discriminarea lingvistică este interzisă;

d) statul respectă dreptul de utilizare liberă și de dezvoltare a limbilor de către cetățeni și garantează protecția împotriva încălcării acestui drept de către terți;

e) statul recunoaște și garantează accesibilitatea lingvistică a tuturor serviciilor și proceselor legate de asigurarea drepturilor fundamentale ale omului, precum și a tuturor informațiilor despre acestea, în condițiile prezentei legi.

Art. 2. – (1) Republica Moldova asigură condițiile necesare pentru utilizarea și dezvoltarea limbii ruse ca limbă de comunicare interetnică pe teritoriul țării.

(2) Limba rusă, în calitate de limbă de comunicare interetnică, se folosește pe teritoriul Republicii Moldova alături de limba de stat.

Art. 3. – (1) În scopul de a proteja și a asigura dezvoltarea limbii găgăuze, Republica Moldova creează condițiile necesare pentru extinderea consecventă a funcțiilor sale sociale.

(2) În UTA Găgăuzia, limba oficială, în diferite sfere ale vieții, este limba de stat, limba găgăuză sau rusă.

Art. 4. – (1) Statul garantează ocrotirea dreptului la dezvoltarea educației și culturii în limba maternă a cetățenilor săi care locuiesc pe teritoriul Republicii Moldova.

(2) Republica Moldova garantează ocrotirea limbilor vorbite de minoritățile naționale și grupurile etnice care locuiesc pe teritoriul țării.

(3) În scopul dezvoltării culturii multietnice, Republica Moldova garantează funcționarea și ocrotirea limbilor grupurilor etnice care locuiesc pe teritoriul țării.

(4) Statul creează condiții necesare pentru studierea și utilizarea pe teritoriul Republicii Moldova a limbilor de circulație internațională.

Art. 5. – Prezenta lege nu reglementează utilizarea limbilor în sfera vieții private.

Capitolul II

DREPTURILE ȘI GARANȚIILE CETĂȚENILOR ÎN ALEGEREA LIMBII

Art. 6. – În relațiile cu autoritățile publice, cu administrația publică, cu instituțiile publice, precum și cu întreprinderile și organizațiile situate pe teritoriul Republicii Moldova, limba de comunicare verbală și scrisă este, la alegerea cetățeanului, limba de stat sau limba de comunicare interetnică. În UTA Găgăuzia, în relațiile menționate mai sus, este garantat dreptul cetățeanului de a utiliza și limba găgăuză. În zonele unde majoritatea populației este de etnie ucraineană, rusă, bulgară sau de altă etnie, pentru comunicare este utilizată limba de stat, limba maternă sau orice altă limbă acceptată de majoritatea populației.

Capitolul III
FUNCȚIONAREA LIMBILOR ÎN ORGANELE PUTERII DE STAT,
ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ, ÎN INSTITUȚIILE PUBLICE, ÎN
ÎNTRINDERI ȘI ÎN ALTE ORGANIZAȚII

Art. 7. – (1) Activitățile de secretariat în organele puterii de stat și în administrația publică se efectuează în limba de stat, iar la solicitare, se asigură traducerea în limba rusă.

(2) În UTA Găgăuzia, activitățile de secretariat în organele puterii de stat și în administrația publică se efectuează în limba de stat, iar la solicitare, în limba găgăuză sau în limba rusă.

(3) În cadrul desfășurării diverselor evenimente și a activităților de secretariat în organele puterii de stat și în administrația publică în regiunile în care majoritatea compactă a populației este vorbitoare de limba ucraineană, rusă, bulgară sau de oricare altă limbă se utilizează limba de stat și, la solicitare, limba de comunicare interetnică sau orice altă limbă acceptată de majoritatea populației din această regiune.

Art. 8. – Actele oficiale ale organelor puterii de stat și în administrația publică se întocmesc și se adoptă în limba de stat, urmând să fie traduse în limba rusă, iar în UTA Găgăuzia se traduc și în limba găgăuză.

Art. 9. – (1) Organele puterii de stat, administrația publică, instituțiile publice, întreprinderile primesc și examinează cererile scrise sau verbale depuse de cetățeni în limba de stat sau în limba rusă, iar în UTA Găgăuzia se primesc și se examinează cele depuse în limba de stat, în limba găgăuză sau în limba rusă.

(2) Formularele și textele administrative de uz curent se eliberează în limba de stat și, la solicitarea cetățeanului, în limba rusă, iar în UTA Găgăuzia se eliberează, la solicitarea cetățeanului, și în limba găgăuză.

(3) Organele puterii de stat, administrația publică, instituțiile publice, întreprinderile și alte organizații acceptă și examinează actele prezentate de cetățeni în limba de stat sau în limba rusă, iar în UTA Găgăuzia se acceptă și se examinează cele prezentate în limba de stat, în limba găgăuză sau în limba rusă. Pentru actele prezentate în alte limbi se anexează traducerea în limba de stat.

(4) Șefii instituțiilor de stat sunt obligați să cunoască limba de stat.

Capitolul IV
LIMBA DE PROCEDURĂ ÎN CAUZELE PENALE, CIVILE
CONTRAVENȚIONALE ȘI ÎN ARBITRAJ

Art. 10. – (1) Urmărirea penală și procedurile judiciare în cauze penale, civile, contravenționale și în arbitraj în Republica Moldova se desfășoară în limba de stat, sau într-o limbă acceptată de majoritatea persoanelor participante la proces. În cazul în care există divergențe în alegerea limbii procesului, acesta se va desfășura în limba de stat.

(2) Participanților la proces care nu cunosc limba de efectuare a procedurii de urmărire penală sau judiciare li se asigură dreptul de a lua cunoștință de materialele din dosar, de a participa la acțiunile de urmărire penală și judiciare prin intermediul interpretului, precum și dreptul de a lua cuvântul și de a face depoziii în limba maternă.

(3) Documentele de urmărire penală și judiciare se înmânează bănuitului, învinuitului și inculpatului în traducere în limba pe care o posedă.

Capitolul V
LIMBA UTILIZATĂ ÎN DOMENIUL EDUCAȚIEI,
ȘTIINȚEI ȘI CULTURII

Art. 11. – (1) Studiarea limbii de stat a Republicii Moldova este obligatorie în toate instituțiile de învățământ de toate nivelurile. Cerințele pentru predarea și învățarea limbii de stat sunt stabilite de standardul educațional de stat. Responsabilitatea asigurării procesului de învățare a limbii de stat în toate instituțiile de învățământ revine ministerului de resort și autorităților administrației publice locale.

(2) Republica Moldova garantează cetățenilor dreptul la educație în limba de stat și în limba de comunicare interetnică la toate nivelele sistemului educațional.

(3) Ministerul de resort dezvoltă programe speciale de învățământ bilingv și multilingv (una dintre componentele cărora este limba de stat) pentru instituțiile de învățământ publice din țară și alocă finanțare suplimentară pentru implementarea componentei de limbă de stat.

(4) Autoritățile publice regionale și locale pot elabora programe speciale de învățământ bilingv și multilingv pentru instituțiile de învățământ publice din jurisdicția lor.

(5) Autoritățile publice centrale, prin intermediul Biroului Relații Interetnice, oferă tuturor locuitorilor Republicii Moldova oportunități echitabile de a studia limba de stat suplimentar față de programa școlară.

(6) Autoritățile publice centrale, prin intermediul ministerului de resort, asigură instruire în limba de comunicare interetnică.

Art. 12. – Republica Moldova creează condițiile necesare pentru dezvoltarea științei, inovării și culturii naționale moldovenești, precum și pentru activitatea științifică și culturală în alte limbi ce funcționează pe teritoriul acesteia. Susținerea tezelor are loc în limba de stat, în limba rusă sau într-o altă limbă, stabilită de consiliul specializat respectiv.

Capitolul VI **LIMBA UTILIZATĂ ÎN DENUMIRI, INFORMAȚII** **ȘI PUBLICITATE**

Art. 13. – Denumirile autorităților administrației publice, instituțiilor publice, departamentelor, întreprinderilor, organizațiilor, precum și ale subdiviziunilor structurale ale acestora se redactează în limba de stat, cu traducere în limba rusă, iar în UTA Găgăuzia se utilizează denumirea în limba de stat, cu traducere în limba rusă și în limba găgăuză. Denumirile luate între ghilimele nu se traduc, ci se reproduc prin transliterație.

Art. 14. – Localitățile și alte obiective geografice de pe teritoriul Republicii Moldova au o singură denumire oficială în limba de stat, iar în UTA Găgăuzia se utilizează denumirea găgăuză originală (fără traducere sau adaptare), ținând-se cont de tradițiile istorice din localitatea respectivă. Scrierea corectă a denumirilor de localități și de alte obiective geografice se stabilește prin lege organică.

Art. 15. – Denumirile de sectoare orășenești, piețe, străzi, stradele etc. se redactează în limba de stat, iar în UTA Găgăuzia se utilizează denumirea găgăuză originală.

Art. 16. – (1) Înscrierile de pe plăcile cu denumirile organelor puterii de stat, administrației publice și organizațiilor obștești, ale întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor se execută în limba de stat și în limba rusă, iar în UTA Găgăuzia se execută în limba de stat, în limba găgăuză și în limba rusă.

(2) Plăcile cu denumirile organelor puterii de stat, administrației publice și organizațiilor obștești, ale întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor sunt dispuse în stânga sau de asupra în limba de stat și în dreapta sau mai jos în limba rusă, iar în

UTA Găgăuzia sunt dispuse în stânga sau de asupra în limba de stat, în centru sau la mijloc în limba găgăuză, în dreapta sau mai jos în limba rusă.

Art. 17. – Textele afişelor, avizelor publice, textele de publicitate și alte texte de informare vizuală se scriu în limba de stat și, în caz de necesitate, se traduc în limba rusă, iar în UTA Găgăuzia, în limba de stat, precum și în limba găgăuză sau în limba rusă.

Art. 18. – Denumirea mărfurilor și ale produselor alimentare, etichetele mărfurilor, mărcile comerciale, instrucțiunile, precum și orice alte informații vizuale referitoare la mărfurile fabricate în Republica Moldova prezentate populației, care locuiește pe teritoriul țării, se întocmesc în limba de stat și în limba rusă.

Art. 19. – Traducerea denumirilor și informațiilor se face în conformitate cu normele gramaticale ale limbii în care se efectuează traducerea.

Capitolul VII OCROTIREA LIMBILOR DE CĂTRE STAT

Art. 20. – Conducătorii organelor puterii de stat, administrației publice centrale și celei locale, organizațiilor obștești, precum și ai întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor aflate pe teritoriul Republicii Moldova poartă răspundere personală pentru nerespectarea prevederilor prezentei legi, în limitele sferei din subordinea lor, conform legislației în vigoare.

Art. 21. – Propagarea ostilității, a disprețului față de limba oricărei naționalități, crearea obstacolelor la funcționarea limbii de stat și a altor limbi pe teritoriul Republicii Moldova, precum și lezarea drepturilor cetățenilor pe motive de limbă utilizată implică răspunderea în modul stabilit de legislație.

Art. 22. – Controlul executării legislației privind funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Moldova este exercitat de către Guvern, Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității și Biroul Relații Interetnice.

Capitolul VIII DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII

Art. 23. – (1) Guvernul, în termen de 12 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi:

a) va prezenta Parlamentului propuneri privind aducerea legislației în vigoare în concordanță cu prezenta lege;

b) va aduce actele sale normative în concordanță cu prezenta lege;

c) va adopta actele necesare pentru punerea în aplicare a prezentei legi.

(2) Guvernul va examina minuțios costurile și alte necesități pentru implementarea programelor de studiere gratuită a limbii de stat pentru minoritățile naționale, conform prevederilor art. 1, și va propune rectificarea corespunzătoare a bugetului de stat pentru aceste scopuri.

(3) La data intrării în vigoare a prezentei legi se abrogă Legea nr. 3465/1989 cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul RSS Moldovenești.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

ZINAIDA GRECEANÎ

Chișinău, 16 decembrie 2020.

Nr. 234.